

VREDNOTE IN MORALNA NAČELA

Didaktična mapa za 3. triletje osnovne šole

Spodbujanje razmišljanja o pomembnih vrednotah
Spodbujanje razvoja moralnega presojanja

© Avtorja: dr. Kristijan Musek Lešnik, dr. Petra Lešnik Musek, 2007

Izšlo v sodelovanju:
IPSOS dr. Kristijan Musek Lešnik s.p.
Inštitut za psihologijo osebnosti

Informacije, naročila:
IPSOS dr. Kristijan Musek Lešnik s.p.
Požarnice 26d
1351 Brezovica
e-pošta: publikacije@ipsos.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.922(075.2)(076)

MUSEK Lešnik, Kristijan

Vrednote in moralna načela : didaktična mapa za 3. triletje
osnovne šole / Kristijan Musek Lešnik, Petra Lešnik Musek. -
Ljubljana : IPSOS, 2007

ISBN 978-961-6671-05-7

1. Lešnik Musek, Petra

232395008

Didaktična mapa "Vrednote in moralna načela" je nastala v okviru programa **abc.viz**, ki je namenjen zagotavljanju kakovostnih gradiv, materialov, zamisli, delovnih listov, delavnic in drugih virov za kakovostno vzgojno-izobraževalno delo. Didaktične mape **abc.viz** omogočajo široko uporabo, tudi razmnoževanje in kopiranje delovnih listov in drugih materialov.

Gradiva in materiali v mapi "Vrednote in moralna načela" so objavljeni tudi na spletnem portalu **abc.viz**, ki omogoča neprestan dostop do vsebine vseh didaktičnih map in številnih drugih gradiv, ter njihovo uporabo in razmnoževanje. Za več informacij o portalu **abc.viz** naslovite vprašanja na e-poštni naslov publikacije@ipsos.si .

Vrednote in moralna načela

Didaktična mapa za 3. triletje osnovne šole

Kaj je didaktična mapa "Vrednote in moralna načela"

"Vrednote in moralna načela" je didaktična mapa z gradivi in delovnimi listi, ki učiteljem in svetovalnim delavcem omogočajo pripravo, načrtovanje in izvedbo ur in delavnic za spodbujanje razmišljanja o nekaterih pomembnih človeških vrednotah in moralnih načelih pri učencih v tretjem triletju osnovne šole.

Vsebina didaktične mape "Vrednote in moralna načela"

- ≈ izbor različnih dejavnosti in delavnic za spodbujanje razmišljanja o pomembnih vrednotah in moralnih načelih
- ≈ izbor različnih dejavnosti in delavnic za spodbujanje razvoja moralnega presojanja
- ≈ 46 delovnih listov

Namen didaktične mape "Vrednote in moralna načela"

Spodbujanje razmišljanja o nekaterih pomembnih človeških vrednotah in moralnih načelih; spodbujanje razvoja moralnega presojanja.

Vzgojno-izobraževalna področja, na katera posega mapa "Vrednote in moralna načela"

- ≈ vrednote
- ≈ moralna načela
- ≈ moralno presojanje

O programu abc.viz

Program **abc.viz** je namenjen zagotavljanju kakovostnih gradiv, materialov, zamisli, delovnih listov, delavnic in drugih virov za kakovostno vzgojno-izobraževalno delo. Gradiva in materiali v mapi "Vrednote in moralna načela" so objavljeni tudi na spletnem portalu **abc.viz** - portal omogoča učiteljem in drugim na šolah, ki so naročene nanj, dostop do vsebine vseh gradiv na portalu, razmnoževanje, tiskanje in druge možnosti.

O avtorjih

Dr. Kristijan Musek Lešnik je psiholog, avtor, prevajalec in urednik več kot 50 različnih knjig in publikacij na področju vzgoje in izobraževanja. Je tudi glavni urednik spletnega portala abc.viz.

Dr. Petra Lešnik Musek je strokovnjakinja za razvojno psihologijo. Po desetletnem delu na katedri za razvojno psihologijo Filozofske fakultete v Ljubljani dela kot psihologinja z otroki, mladostniki in starši na Kliničnem oddelku za otroško, mladostniško in razvojno nevrologijo na Pediatrični kliniki.

Vloga učitelja, svetovalnega delavca, voditelja dejavnosti iz mape "Vrednote in moralna načela"

Usmerjanje otrok in učencev k razmišljanju o nekaterih pomembnih človeških vrednotah.
Usmerjanje otrok in učencev k razmišljanju o nekaterih pomembnih moralnih načelih.
Spodbujanje razvoja moralnega presojanja.

Različne možnosti uporabe didaktične mape "Vrednote in moralna načela"

Didaktično mapo "Vrednote in moralna načela" lahko uporabljate na več načinov:

Izbor primernih tem za starost in izkušnje otrok in učencev

Didaktična mapa zajema delovne liste in dejavnosti, primerne za učence v tretjem triletju osnovne šole. Posamezne dejavnosti lahko uporabite tudi pri mlajših ali starejših učencih; pri izboru delovnih listov upoštevajte njihove izkušnje in starost.

Širok in delovnih listov omogoča, da izberete vsebine, ki so prilagojene izkušnjam in starosti učencev. Obenem omogoča, da najdete primerne dejavnosti in vsebine za vprašanja, ki so v določenem trenutku najbolj aktualna.

- Individualno ali skupinsko delo:*
- individualno delo in razmišljanje
 - delo, razmišljanje in pogovor v manjših skupinah
 - delo, razmišljanje in pogovor v celem razredu

Primernost in uporabnost za različne priložnosti

Didaktična mapa "Vrednote in moralna načela" omogoča uporabo v razredu v okviru različnih predmetov in vsebin, ali v okviru svetovalnega dela, ali v okviru posebnih dejavnosti in delavnic. Primerna je za načrtovanje krajših aktivnosti, za organiziranje posameznih vsebinskih sklopov, ali za projektno delo.

Odprtost, širina, avtonomija pri izboru in načrtovanju dejavnosti

Vsebina mape je odprta in pri načrtovanju dejavnosti dopušča široko avtonomijo in ustvarjalnost. Poleg osnovne uporabe delovnih listov odpira različne druge možnosti:

- ≈ razvoj novih, inovativnih dejavnosti na podlagi delovnih listov iz mape,
- ≈ nadgradnja posamezne dejavnosti in delovnega lista s pogovorom o tem, zakaj so stvari, o katerih se pogovarjate, pomembne za življenje,
- ≈ spodbujanje razmišljanja o tem, da so nekatere vrednote zelo splošne in skupne, nekatere druge vrednote pa lahko različni ljudje cenijo različno,
- ≈ spodbujanje razmišljanja o tem, zakaj je pomembno, da v življenju sledimo jasnim vrednotam in moralnim načelom,
- ≈ navezovanje dejavnosti in razmišljanja na aktualne teme, vprašanja, probleme pri učencih ali v razredu in
- ≈ številne druge možnosti.

SEZNAM DELOVNIH LISTOV

(Ob vsakem delovnem listu je zapisan namen naloge in predlagana vloga učitelja, svetovalnega delavca, odraslega, pri usmerjanju dejavnosti.)

Oznaka M pomeni različico za dečke Oznaka D pomeni različico za deklice

1. Moj knjižni jaz
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, razmišljanja o sebi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o sebi in o svojih vrednotah in moralnih načelih; spodbujanje razprave.
2. Moj filmski jaz
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, razmišljanja o sebi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o sebi in o svojih vrednotah in moralnih načelih; spodbujanje razprave.
3. Moj stripovski jaz
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, razmišljanja o sebi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o sebi in o svojih vrednotah in moralnih načelih; spodbujanje razprave.
4. Sanjam
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, razmišljanja o sebi in o svojih željah.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o sebi, svojih željah; spodbujanje razprave.
5. Moj prihodnji življenjepis
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, razmišljanja o sebi in o svojih željah.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o sebi, svojih željah; spodbujanje razprave.
6. Moje življenje
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, identitete, razmišljanja o sebi in o svojih pomembnih doživetjih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o sebi in o svojih pomembnih doživetjih; spodbujanje razprave.
7. Moja gledališka igra
Namen: Spodbujanje ustvarjalnosti, razmišljanja o človeških vedenjih in osebnostih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k ustvarjalnosti in inovativnosti, k razmišljanju o različnih ljudeh in različnih situacijah; spodbujanje razprave.
8. Kartice za igro vlog
Namen: Spodbujanje razmišljanja o učinkovitem reševanju problemov in problemskih situacij v medosebnih odnosih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o učinkovitem reševanju problemov in problemskih situacij v medosebnih odnosih; spodbujanje razprave.
9. Moj knjižni junak
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pozitivnih značajskih in drugih človeških lastnostih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pozitivnih značajskih in drugih človeških lastnostih; spodbujanje razprave.

10. Moj filmski junak
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pozitivnih značajskih in drugih človeških lastnostih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pozitivnih značajskih in drugih človeških lastnostih; spodbujanje razprave.
11. Moj junak iz stripa
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pozitivnih značajskih in drugih človeških lastnostih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pozitivnih značajskih in drugih človeških lastnostih; spodbujanje razprave.
12. Pantomima
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pozitivnih značajskih lastnostih, vrednotah in vrlinah.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pozitivnih značajskih lastnostih, vrednotah in vrlinah; spodbujanje razprave.
13. Pravi nasvet
Namen: Spodbujanje razmišljanja o empatični in altruistični pomoči drugim ljudem.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o empatični in altruistični pomoči drugim; spodbujanje razprave.
14. Televizijski oglas za vrednoto poštenost
15. Televizijski oglas za vrednoto sočutje
16. Televizijski oglas za vrednoto sodelovanje
17. Televizijski oglas za vrednoto pogum
18. Televizijski oglas za vrednoto pravičnost
19. Televizijski oglas za vrednoto prijaznost
20. Televizijski oglas za vrednoto zvestoba
21. Televizijski oglas za vrednoto potrpežljivost
22. Televizijski oglas za vrednoto ponos
23. Televizijski oglas za vrednoto spoštovanje
24. Televizijski oglas za vrednoto odgovornost
25. Televizijski oglas za vrednoto strpnost
Namen: Spodbujanje razmišljanja o vrednotah in njihovem pomenu ter izražanju, razmišljanje o posameznih vrednotah in o njihovem pomenu v odnosih.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o vrednotah in njihovem pomenu ter izražanju, o posameznih vrednotah in o njihovem pomenu v odnosih; spodbujanje razprave.
26. Moji cilji
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu in vlogi osebnih ciljev, o pomenu zastavljanja jasnih in uresničljivih ciljev.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu in vlogi osebnih ciljev, o pomenu zastavljanja jasnih in uresničljivih ciljev; spodbujanje razprave.
27. Moji junaki
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, spodbujanje razmišljanja o pomenu vzornikov in idealov.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu pomenu vzornikov in idealov; spodbujanje razprave.

28. Spoštovanje do staršev
Namen: Spodbujanje razmišljanja o družini, odgovornostih, vzgoji in odnosih v njej.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o družini, odgovornostih, vzgoji in odnosih v njej; spodbujanje razprave.
29. Včasih lahko pomagam tudi naskrivaj
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu empatičnega in altruističnega odnosa in dejanj do soljudi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu empatičnega in altruističnega odnosa in dejanj do soljudi; spodbujanje razprave.
30. Zaupanje drugim ljudem
Namen: Spodbujanje razmišljanja o pomenu zaupanja in zaupljivih odnosov z drugimi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu zaupanja in zaupljivih odnosov z drugimi; spodbujanje razprave.
31. Prijaznost - D
32. Prijaznost – M
Namen: Spodbujanje pozitivne samopodobe in samovrednotenja, razmišljanja o pomenu empatičnega in altruističnega odnosa in prijaznih dejanj do drugih ljudi.
Vloga odraslega: Usmerjanje učencev k razmišljanju o pomenu empatičnega in altruističnega odnosa in prijaznih dejanj do drugih ljudi; spodbujanje razprave.
33. Kaj je pravičnost
34. Kaj je poštenost
35. Kaj je spoštovanje
36. Kaj je odgovornost
37. Kaj je sočutje
38. Kaj je prijateljstvo
39. Kaj je strpnost
40. Kaj je pogum
41. Kaj je iskrenost
42. Kaj je miroljubnost
43. Kaj je zvestoba
44. Kaj je skrbnost
45. Kaj je potrpežljivost
46. Kaj je delavnost
Namen: Spodbujanje razmišljanja o nekaterih temeljnih človeških vrednotah.
Vloga odraslega: Usmerjanje otrok in učencev k razmišljanju o nekaterih temeljnih človeških vrednotah, spodbujanje in usmerjanje pogovora.

Ime: _____

Datum: _____

MOJ KNJIŽNI JAZ

Izberi junaka iz tvoje priljubljene knjige, ki ti je najbolj podoben. Opiši to osebo in pojasni, zakaj ti je podobna.

Izberi junaka iz tvoje priljubljene knjige, ki ti je najmanj podoben. Opiši to osebo in pojasni, zakaj ti ni podobna.

VZOREC - STRAN JE NAMENJENA ZGOLJ OGLEDU
Vzorca ni dovoljeno razmnoževati, kopirati, spreminjati ali uporabljati za druge namene

Ime: _____

Datum: _____

MOJ FILMSKI JAZ

Izberi junaka iz tvojega priljubljenega filma, nadaljevanke ali nanizanke, ki ti je najbolj podoben. Opiši to osebo in pojasni, zakaj ti je podobna.

Izberi junaka iz tvojega priljubljenega filma, nadaljevanke ali nanizanke, ki ti je najmanj podoben. Opiši to osebo in pojasni, zakaj ti ni podobna.

VZOREC - STRAN JE NAMENJENA ZGOLJ OGLEDU
Vzorca ni dovoljeno razmnoževati, kopirati, spreminjati ali uporabljati za druge namene

MOJ STRIPOVSKI JAZ

Izberi junaka iz tvojega priljubljenega stripa, ki ti je najbolj podoben. Opiši to osebo in pojasni, zakaj ti je podobna.

Izberi junaka iz tvojega priljubljenega stripa, ki ti je najmanj podoben. Opiši to osebo in pojasni, zakaj ti ni podobna.

Ime: _____

Datum: _____

4

Sanjam ...

O čem najraje sanjariš? Opiši svoje sanje.

**VZOREC - STRAN JE
NAMENJENA ZGOLJ OGLEDU**

*Vzorca ni dovoljeno razmnoževati, kopirati,
spreminjati ali uporabljati za druge namene*

Moje življenje

Upodobi svoje življenje do sedaj v devetih sličicah. V vsak okvirček nariši nekaj, kar je po tvojem mnenju pomembno vplivalo na tvoje življenje: ljudi, dogodke, stvari, kraje ...

1	2	3
4	5	6
7	8	9

VZOREC - STRAN JE NAMENJENA ZGOLJ OGLEDU
Vzorca ni dovoljeno razmnoževati, kopirati, spreminjati ali uporabljati za druge namene

Ime: _____

Datum: _____

7

Moja gledališka igra

Napiši osnovo za gledališko zgodbo, v kateri nastopajo tvoji sošolci in sošolke. Pomagaj si s spodnjim načrtom.

Uvod

Nastopajoči

Prizorišče

Zaplet

Kakšne težave čakajo junake, kaj se ji dogaja?

Zaporedje dogodkov

Razrešitev zapleta

Kako se zgodba konča?

Kako se razplete zaplet?

VZOREC - STRAN JE NAMENJENA ZGOLJ OGLEDU
Vzorca ni dovoljeno razmnoževati, kopirati, spreminjati ali uporabljati za druge namene

Kartice za igro vlog

Izrežite kartice in jih uporabite za igro vlog, za improvizacijo, za pisanje, ali pogovor. Dodate jim lahko še druge kartice z drugačnimi situacijami in dilemami.

<p>Tvoj prijatelj je naredil nekaj, kar se ti ne zdi prav. Kaj narediš?</p>	<p>V razred je prišel nov sošolec, ki ne govori slovensko, nekateri sošolci se norčujejo iz njega. Kaj narediš?</p>
<p>Dva tvoja prijatelja sta nasilna do mlajšega otroka. Kaj narediš?</p>	<p>Tvoj prijatelj je ukradel nekaj iz učiteljčinega predala. Kaj narediš?</p>
<p>Nekateri učenci te žalijo. Kaj narediš?</p>	<p>Skupina sošolcev mora dokončati skupinski projekt, vendar ima vsak drugačne zamisli, kar naj bi počeli in se ne morejo dogovoriti. Kaj narediš?</p>
<p>Prijatelj ti pove, da ne bo več tvoj prijatelj, če boš še vedno prijatelj z nekom, ki ga on ne mara. Kaj narediš?</p>	<p>Mama te prosi, da ji pomagaš pri hišnih opravilih, ki so ti zorpna. Kaj narediš?</p>
<p>S prijateljem sta skupaj pripravila projekt za šolo, vendar si ti opravil večino dela. Učiteljica da obema enako oceno. Kaj narediš?</p>	<p>Prijatelj je narisal risbo, ki se ti zdi obupno slaba, vendar veš, da se je za njo zelo trudil. Kaj narediš?</p>
<p>Mlajša sestra te vedno toži. Veš, da je to zato, ker je ljubosumna nate. Kaj narediš?</p>	<p>Učiteljica gre iz razreda za deset minut. Reče, da ve, da lahko razredu zaupa, da boste mirni in se boste obnašali primerno. Ko gre ven, začnejo sošolci in sošolke noretiti po razredu. Kaj narediš?</p>